

Remittering av Energimarknadsinspektionens rapport 2017:05, Ny modell för elmarknaden

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ifrågasätter värdet och behovet av att införa en elhandlarcentrisk grossistmodell på den svenska elmarknaden. Ett nytt mellanled ökar avståndet mellan slutkund och nätföretag och medför ökade kreditrisker och kostnader. Flera marknads- och omvärldsfaktorer har ändrats sedan reformen ursprungligen föreslogs, varför den föreslagna modellen bör ses över.

SKL:s synpunkter

SKL ifrågasätter att nyttan av en elhandlarcentrisk modell uppväger ökade risker och kostnader samt ökat avstånd mellan kund och elnätsföretag. Den beräknade nyttan avser främst minskad kundtjänst hos nätföretagen, vilket är ett tveksamt antagande mot bakgrund av det fortsatta och sannolikt ökade behovet av en kundtjänst för nätets funktion och avtal om detta. Reformen riskerar snarare att dubblera kundtjänsten och dess kostnad. Därtill kan elhandlaren bli ett filter mellan kund och det nätföretag som ofta har större kunskap om både kunden och nätets möjligheter än elhandlaren.

Den främsta nyttan för kunden beskrivs som samfakturering och att endast behöva vända sig till en part vid flytt. Detta borde dock kunna uppnås även med dagens modell och med stöd av den föreslagna elmarknadshubben.

Ändrade omvärldsfaktorer ger anledning att se över den föreslagna modellen

I Ei:s rapport saknas en diskussion om hur den nya modellen för elmarknaden är tänkt att fungera i en snabbt föränderlig miljö. Sedan modellen ursprungligen föreslogs har en mängd faktorer förändrats. De oönskade anvisningsavtalen har blivit betydligt färre, mikroproduktion ökar, digitaliseringen har förändrat fakturans betydelse, energiskatteansvaret flyttas från elhandlarna till nätföretagen 2018, en mätarreform genomförs, EU-gemensamma nätkoder planeras, mer variabel produktion och elektrifiering av transportsektorn förväntas.

Flera av dessa faktorer medför ett ökat behov av balansering i lokalnäten, ett ökat systemansvar för elnätsföretagen och mer kundkontakt. Mätarreformen med tydligare prissättning för effekt och tidsdifferentiering gör det mer intressant för nätägarna att arbeta för ökad efterfrågefleksibilitet hos något större kunder för att optimera näten.

En elmarknadshubb ger ökade möjligheter att effektivisera elmarknaden genom digitalisering, informationsutbyte och samordning. Hubben förutsätter inte en

elhandlarcentrisk modell och dess uppgifter behöver anpassas till nya förutsättningar. Behovet av IT-säkerhet har blivit en mer angelägen fråga, vilket ställer särskilda krav på en centraliserad och öppen informationshubb.

Tveksam kundnytta och risk för minskad effektivisering

Det är tveksamt om grossistmodellens ökade konkurrens mellan elhandlare kommer leda till lägre kostnader för slutkunden. Att endast behöva vända sig till en part för en flytt borde kunna genomföras även inom dagens system, och med stöd av elmarknads-hubben. Med utvecklingen mot elektroniska fakturor och automatiska betalningar minskar nyttan av en gemensam faktura. Viktigare för ett ökat engagemangmanget är att fakturorna är enkla att förstå, vilket kan regleras på annat sätt. Kundernas intresse för elfrågor är litet om inte de ekonomiska incitamenten är stora, enligt Ei:s rapport *En elmarknad i förändring – Är kundens flexibilitet till salu eller ens verklig?* Stora elkunder torde ha fortsatta behov av direktkontakt med elnätsföretaget om både ekonomi och utveckling av nätet.

Det framkommer inte i utredningen om det finns energieffektiviseringstjänster som förutsätter en elhandlarcentrisk modell. Med nuvarande modell kan både nätägare, elhandlare och andra leverantörer av tjänster och produkter arbeta med erbjudanden för effektivisering och informationskampanjer kan drivas av flera olika parter.

Det kan istället bli svårare att effektivisera nättjänster för ett nätföretag som måste gå via ett antal elhandelsföretag, istället för direkt till anslutna kunder. Ett effektivt utnyttjande av elnätets kapacitet innebär anpassningar av prissättningen/tarifferna. För att få acceptans för detta krävs både information och dialog direkt med kunderna, vilket också ger tillfälle för spartips till kunderna. Det är heller inte säkert att elhandelsföretaget har ett intresse av att effektivisera användningen av nätet, så länge som de kan överföra kostnaden till kunden. Om kunden endast väntas ha kontakt med elhandlaren kan det också minska förståelsen för att elmarknaden består av både nättjänster och elproduktion.

En elhandlarcentrisk grossistmodell ökar avståndet mellan kunden och nätägaren, då en stor del av kundtjänsten, avseende ekonomiska frågor, väntas överföras till elhandelsföretaget samtidigt som nätägaren har ett fortsatt ansvar för kundkontakten gällande nätets funktion. De tekniska kontakterna med kunderna kommer även fortsättningsvis att vara omfattande för t.ex. nyanslutningar, mätarbyten, elkvalitetsfrågor och elavbrott och behöva öka vid mikroproduktion. En uppdelning ökar risken för nya och otydliga gränsdragningar. För flera kommunala nätägare kan en bibehållen kundtjänst vara en värdefull resurs som kan samutnyttjas även för andra lokala nyttigheter, exempelvis bredband.

Ökad kreditrisk

Både elhandlare och nätägare får en ökad kreditrisk med en elhandlarcentrisk grossistmodell. Nätägare får färre men större kunder och en elhandlare på obestånd kan slå hårt mot nätägaren, särskilt mindre nätägare med mindre resurser att bevaka

marknaden. Risken ökar för oseriösa aktörer. Elhandlare föreslår betala nätägare inom en viss tidsperiod oavsett om de får betalt av kunden eller inte, vilket de kommer behöva kompensera sig för. Sådana ökade kostnader kommer att bäras av slutkunderna. Om en elhandlarcentrisk modell genomförs behövs insatser för att minska sådana risker, till exempel genom en central obligatorisk hantering av säkerheter och en rimlig hantering av osäkrade kreditförluster.

Sveriges Kommuner och Landsting

Vesna Jovic

Gunilla Glasare